

Slovenski dom

Štev. 195.

V Ljubljani, ponedeljek 28. avgusta 1939

Leto VI

Henderson je danes prinesel Hitlerju angleški odgovor

London, 27. avgusta. o. Danes popoldne ob 15.30 je bila seja angleške vlade. Po seji je predsednik vlade Chamberlain odšel na dvor, kjer je kralju poročal o sklepih vlade in mu verjetno tudi predložil angleški odgovor na zadnje Hitlerjevo sporočilo, ki ga je prinesel Henderson v London.

Jutri dopoldne bo nova seja angleške vlade, in sicer najbrž ob času, ko bo Henderson dopotoval v Berlin. Sir Neville Henderson bo jutri zjutraj z letalom odpotoval v Berlin in prinesel osebno Chamberlainovo sporočilo. Kakšno bo Chamberlainovo sporočilo, ni bilo mogoče zvedeti.

Hitler je danes poslal Mussoliniju 4 važna sporočila

Rim, 27. avgusta. o. Danes je nemški kancler Hitler štirikrat telefonsko govoril s svojim veleposlanikom v Rimu von Mackensenom. Štirikrat je podrobno navedel svoje sporočilo Mussoliniju in ta sporočila je moral

Mackensen odnesti v predsedstvo italijanske vlade.

Pri Mussoliniju je bil pri vseh štirih sestankih navzoč zunanji minister grof Ciano. Vsebinska teh važnih osebnih Hitlerjevih sporočil še ni znana, mora pa biti silno važna.

Angleške čete so že odšle na francosko mejo

Pariz, 27. avgusta. o. Danes je angleško vrhovno poveljstvo poslalo v Francijo prve oddelke angleške vojske. Ta prvi kontingent angleške vojske bo takoj odšel na francosko mejo in tam čakal nadaljnjih dogodkov.

Beck je bil danes na seji angleške vlade v Londonu

London, 27. avg. o. Danes so se popoldne razširile vesti v Londonu, ki še niso potrjene, da je na današnjo sejo angleške vlade prišel sam poljski zunanji minister polkovnik Beck.

Popoldne je v Croydonu pristalo tajinstveno letalo in častniki niso smeli na letališče. Z le-

tašča se je tajinstveni potnik takoj odpeljal v mesto. Seja angleške vlade se je zavlekla zaradi tega, da počakajo na tega potnika.

Večerniki objavljajo vest, da je na sejo prišel sam poljski zunanji minister Beck in tako poslušal predloge nemškega kanclerja Hitlerja, ki jih je Henderson prinesel na sejo. Po seji je Beck takoj odpotoval z letalom iz Londona. Henderson pa odpočuje v Berlinu jutri zjutraj.

Hitler je zaključil priprave

Berlin, 27. avg. o. Zvečer ob 6 je Hitler zaključil sejo, ki jo je sklical in na katero so prišli glavni voditelji nemške vlade. Hitler je podal podrobno poročilo in izvedelo se je, da so vsi navzoči Hitlerju dolgo ploskali. Po seji pa ni bilo objavljeno uradno poročilo in se tudi ne ve, kaj je Hitler v svojem govoru izjavil.

Ruždi Aras se je včeraj sestal v Sofiji s Kiosevanovim

Sofija, 27. avg. o. Na poti iz Londona v Carigrad se je v vlaku v Sofiji sestal s Kiosevanovim bivši turški zunanji minister Ruždi Aras in sedanji veleposlanik Turčije v Londonu. Sestanek med njima je bilo zelo dolgo. Ruždi Aras je takoj odšel naprej v Carigrad, ne ve se pa, kaj je dosegel v Sofiji.

Spanija ostane nevtralna

Madrid, 27. avgusta. AA. Havas poroča: Stališče, ki ga bo zavzela današnja Španija za primer vojne, se lahko poda v eni besedi: Nevtralizacija. Listi zelo pazijo na to, da ne objavljajo preostrih kritik o dogodkih v inozemstvu.

Nemška meja proti Danskemu zaprta

Kodanj, 27. avgusta. AA. Havas poroča: Agencija Ricau sporoča: Ravnateljstvo nemških železnic je objavilo, da bo zaradi nastalih razmer danska meja pri Falborgu zaprta za ves potniški in blagovni promet v nedeljo ob 22.

Nevtralnost Luksemburga bo spoštovana

Berlin, 27. avg. AA. Nemški poslanik v Luksemburgu je ponovno izjavil luksemburški vladi, da bo nemška vlada za primer vojne zapletljiva spoštovala nevtralnost Luksemburga in še naprej negovala prijateljske odnose, ki obstajajo med obema državama.

Novo francosko posojilo Poljski

Pariz, 27. avg. AA. Havas. Vlada je overovala odlok, s katerim odobrava Poljski kredit 430 milijonov frankov za nakup vojnega materiala.

Delavske strokovne zveze obsojajo Sovjetsko Rusijo

Pariz, 27. avgusta. AA. Havas: Danes je bila izredna seja upravne mednarodne zveze sindikatov, ki so se udeležili Sitrin, Ciper in še nekateri ugledni člani. Pri tej priliki so pretresali mednarodni položaj in je bilo storjenih več ukrepov za notranjo organizacijo, da bi se tudi v primeru vojne zagotovilo delovanje mednarodne zveze sindikatov. Končno je bil izdan manifest, v katerem zveza sindikatov obsoja stališče Sovjetske Rusije in poudarja, da se vojna ne more preprečiti s krepitvijo razlik med narodi. Manifest pozdravlja tudi vse storjene akcije za rešitev miru, zlasti pa spomenico Roosevelta. Pozdravlja tudi odločno stališče francoskih in britanskih delavcev, ki so povsem solidarni. Prav tako se potrjuje razpoloženje narodov, ki so pripravljeni, da se skupno borijo za rešitev miru.

Spopad na meji med Gdanskom in Poljsko

Gdansk, 27. avg. o. Na meji med Poljsko in Gdanskim je prišlo do spopada med poljskimi vojniki in člani gdanskega Heimevehra. Poljski vojniki bi naj bili vdrli čez mejo in ubili enega člana Heimevehra.

Von Papen v Carigradu

Carigrad, 27. avg. AA. Havas: Predsednik republike Izmet Ineni je sprejel nemškega veleposlanika v Papena v navzočnosti zunanjega ministra Sarazogla.

Nemci zapustili Tunizijo

Tunis, 27. avg. AA. Havas: Nemška kolonija v Tunisu, ki šteje okrog 50 oseb, se je odnela z avtomobili v Tripolis.

Volitve v senat — 24. septembra

Belgrad, 27. avg. m. Današnja belgrajska »Pravda« piše: Po vestih iz zagrebških političnih krogov bodo volitve v senat v nedeljo 24. sept.

Minister dr. Krek je govoril 5000 zborovalcem v Slovenskih Konjicah

„Danes proslavljamo zmago sporazuma“

Današnji konjiški slovenski narodni tabor ima v popolnem in najlepšem pomenu značaj pravega velikega in zgodovinsko pomembnega narodnega tabora, kakor smo jih vajeni iz naše narodne borbe. Dogodki so se tako razvili, da na konjiškem narodnem taboru moremo govoriti, razmišljati o najpomembnejših rečeh, ki bodo trajne v naši zgodovini.

Ker smo tu na meji in da težje in žalostneje poglavje poprej odpravimo, obrnimo očj po svetu okoli nas, na našo zunanjo politiko. Niso nikake tajnosti, da tam zunaj marširajo kolona za kolono, vozijo se topovi, vlakci so polni tovorov, municije in orožja, bencina za civilno uporabo ni več dobiti, telefoni se čez mejo ne odzovejo. Evropa trepeti in se boji, da so vsi napor za ohranitev miru med narodi zastoj in brezuspešni. Največji besedniki sedanjege sveta so se oglasili z obupnimi klici k pameti in spoštovanju življenja za ohranitev miru. Sv. oče je rotil svet pred nekaj dnevi, naj se obrne k Bogu, pravici in miru. Ameriški predsednik je že drugič brezuspešno prosil prizadete stranke, naj v miru izravnavajo svoje spore. Nič ne pomaga, vojaške priprave za vojno se žali- bog nadaljujejo. Tam zunaj je hudo. Zadnje tedne se je v mednarodni politiki mnogo premaknilo. Osnove, na katerih so ohranjali miru gradili svojo stavbo, so se zrušile. Razmerje sil se je izpremenilo, strastne zahteve pa so se povečale. Kot strela je razkral evropsko politično nebo nov dogovor med boljševizmom in hitlerizmom, ki sta se zblížala, dogovorila in sporazumela na medsebojni nenadpri obrambo. Ta strela je udarila v srce Poljske, ki se boji, da bo z ognjem in mečem morala braniti svojo narodno in državno samostojnost. Vojna med Nemčijo in Poljsko grozi. Njenih posledic se vsa Evropa boji. Preveč so povezane usode evropskih držav, da bi bilo v ospredju upanje, da bo ta vojna, če bi se začela, mogla ostati omejena. Jamstva, ki jih je dobila Poljska, so zelo konkretna in najnovejšega datuma, tako da bi vojna na njenem ozemlju in za njene interese skoraj neizbežno vpletla druge sile naše uboge celine.

Tam zunaj je torej zelo hudo. Zdi se, da razdiralne sile komunizma, bolje boljševizma, in drugi hujskači, ki jim je na tem, da vržejo plamen v Evropo, uspevajo in da bi sedanji rod moral postati žrtev njihovih naklepov. Jugoslavija želi ohraniti mir. Terja nedotakljivost svojih meja, spoštovanje svojih državnih in narodnih interesov v okviru svojega ozemlja, je s svojimi gospodarskimi in kulturnimi silami in najnovejšega datuma, tako da bi vojna na njenem ozemlju in za njene interese skoraj neizbežno vpletla druge sile naše uboge celine.

Naj bo pri tem dovoljeno omeniti neprecenljive zasluge našega ljubljenskega kneza namestnika, ki v imenu mladega kralja Petra II. bdi nad usodo Jugoslavije in vestno ter previdno nadzoruje vsak korak njene zunanje politike. Knez namestnik, naš knez miru, nam mir ohranja in čuva v vseh nevarnostih in težavah mednarodnih zapletov, da nikjer ne zadenemo. Njegovo mirovno delo vzbuja najgloblje občudovanje, najdanejšo hvaležnost vsega naroda ter tako vedno novo ljubezen vžiga za kralja, kneza in ves vzvišeni kraljevski dom. (Navdušeni klici kralju, knezu in namestništvu in vsej kraljevski hiši.)

Vi že komaj čakate, da bom kaj rekel o naši notranji politiki. Veselejšje poglavje je to in mnogo, mnogo srečnejše. Na konjiškem narodnem taboru danes proslavljamo zmago ideje sporazuma, v Jugoslaviji, sporazuma med Belgradom in Zagrebom in praznično praznujemo našo po-

polne pravične enakopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za ta načela smo se borili v vseh teh dvajsetih letih političnega življenja v Jugoslaviji. Zaradi te in take naše politike smo veliko trpeli, preganjeni bili in zaničevani. Zato je današnji praznik, kot politični datum, praznik tudi naše zmage in naših uspehov. Veste, da so včeraj bile uzakonjene uredbe o ustanovitvi banovine Hrvatske, in uredba, s katero se daje zakonita možnost, da dobe tudi ostale banovine iste kompetence. Tedaj smo tudi mi dobili pravico do enakih kompetenc. V praktičnem izvajanju in prenašanju kompetenc bomo mi premislili in došli, katere so za Slovence koristne in sprejemljive.

Vidim pa že tiste stare naše nasprotnike, kako stikajo glave, kako sikajo njihovi jeziki med vas opazke, češ, danes samo Hrvati dobe, kar so želeli, o nas ni govora. Ti ljudje, ki so dvajset let zaničevali vsako misel hrvatskega in slovenskega naroda, ki so politično živeli od tega zaničevanja, bodo zdaj hoteli razburjati naše vrste. Zato poudarjam na tiste odstavke protokola sporazuma, ki pravijo: »Z novimi enotami bo zagotovljena enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor tudi enak postopek glede njihove udeležbe pri izvrševanju javne službe. Prav tako bo zagotovljena enakopravnost sprejetih in priznanih veroizpovedi.« In ponovno poudarjam, da se »predpisi uredbe o Hrvatski banovini morejo s kraljevimi uredbami razširiti tudi na ostale banovine.« Hrvati so z novo uredbo dobili enotno upravno ozemlje, ki je združilo v banovini Hrvatski vse kraje, kjer kompaktno živijo in tvorijo večino prebivalstva. Mi to enotno ozemlje že imamo v dravski banovini, ki stvarno predstavlja zedinjeno Slovenijo. Zato, le pokoneci glave, nič ni opuščene in nič ni zamujenega, kar bi moglo koristiti svetu in naši narodni borbi, a da ne škodi enotni moči in skupni sili vse Jugoslavije, celotne države, vsem Srbov, Hrvatom in Slovencev.

Razni politični branjevalci bodo še godrnjali, češ izgubili ste enega člana vlade, slabše smo zastopani kot poprej, razpuščeno je narodno zastopstvo in senat. Tem nasproti bomo rekli: Za velike cilje, ki jih imamo v svoji politiki, branjevalci misli ni na mestu. Če je v teh zgodovinskih odločitvah kaj naših žrtve, smo nanje ponosni, smo srečni, da jih tudi naši nasprotniki opazijo, te žrtve naj dokazujejo, da so nas veliki trenutki našli na višini v popolni pripravljenosti delati to, kar je dobro za naš narod, kralja in domovino.

Naša stranka Jugoslovanska radikalna zedinjena je nosilka in nosilka politike sporazuma tudi v novi situaciji in novi vladi.

Ker pomeni nova vlada tudi široko koncentracijo vseh sil, je morda njena številna udeležba v vrhovni državni upravi manjša, ali zato ne manj važna in odločilna. Važna pa je volja in duh vseh članov nove vlade Srbov, Hrvatov in Slovencev, da najiskreneje, na najbolj bratski način izvajamo politiko narodnega sporazuma in popolne enakopravnosti. Ta skupna volja se popolnoma enaka nanaša na Srbe in Slovence kakor na Hrvate.

Tu je naša dolžnost, da poudarimo, da smo Slovenci in naši zastopniki v političnem in javnem življenju bistveno mnogo pomagali do zmage teh načel. S tem in takim programom smo šli iz volitev v volitve, s temi načeli smo zmagovali in dobivali slovensko narodno zaupanje. S takim programom smo šli tudi v zadnje državnozbornske volitve in dobili popolno zaupanje celega naroda. Zaradi te svoje politike smo prenašali žrtve za žrtvijo. Naj omenim samo najnovejšo.

Naš voditelj g. dr. Anton Korošec, veste, da je kot notranji minister prenašal težke napade prav zaradi tega, ker je dosledno izvajal politiko narodnega sporazuma, posebno med Hrvati in v hrvatskih krajih ves čas svojega ministirovanja in se ni dal s te linije premakniti ne v dobrih, ne v težkih časih, ne v miru in ne v volivnem boju. Naši zastopniki so na vprašanju sporazuma s Hrvati dajali ostavke in isto tako s programom sporazuma stopili znova pred naš politični svet z deklaracijo sporazuma kot nova vlada pred našim parlamentom in senatom. Hrvatska, Jugos-

slavije. Poleg predsednika Cvetkovića je bil na naši strani voditelj dr. Korošec najzatranejši pospeševalec ideje sporazuma, najprejnejši njen zagovornik, ki nad njo nikdar ni obupal, tudi kadar so jo klevetali in kadar so jo mnogi obupavali, da bo zastala in se izjalovila velika misel obnovitve popolnega bratstva med Srbi, Hrvati in Slovenci. Zaradi veličine dela voditelja našega dr. Antona Korošca smo politiki sporazuma Slovenci dali daleke več kot bi bil normalen naš delež in naša dolžnost. Zato je zmaga sporazuma tudi naša zmaga.

Zato mi poleg vseh drugih moremo in moramo najiskreneje želeli, da bi včerajšnji datum v zgodovini Jugoslavije pomenil zlato srečo in dober začetek za najsrečnejšo bodočnost vseh nas, cele kraljevine. (Viharno pritrjevanje.)

Daj nam ljubi Bog miru in pomirjenja okoli nas, pa bomo prav kmalu vsi veseli in navdušeni znova volili svoje narodno zastopstvo z našimi narodnimi pesmimi na ustnih in narodnimi simboli na prsih, vsi veseli, da je prestol našega kralja ožarjen v novi ljubezni vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, da beli orel Karadjordjevičev (viharno vzkliki kraljevskemu domu) veselo in ponosno dviga notranje utrjeno Jugoslavijo, ki odmeva pesmi veselja in sreče bratov, ko so našli pot k izravnavi vseh preprirov in sporov in na način novega bratskega življenja, ki temelji na bratskem sporazumu in pravični enakopravnosti.

Naj zaključim in ponovim: Molimo za mir, ljubimo kralja in delajmo za slovenski narod in njegovo pravico! (Dolgotrajno odobravanje.)

Mednarodni položaj še nespremenjen - pravijo v Parizu

Pariz, 27. avgusta. AA. Havas: Mednarodni položaj je še dalje nespremenjen. Tak vtis v glavni mednarodni med obveščevalnih političnih krogih ob koncu današnjega dne. Tukaj izjavljajo, da največji dogodek dneva predstavljajo vojni ukrepi, ki jih je storilo ministrstvo za narodno obrambo, s katerimi se izpopolnjujejo prejšnji tozadavni nalogi. V Parizu odločno poudarjajo, da ti ukrepi nimajo nobenega izzivalnega značaja. Izvajajo se v smislu odločitve, ki je bila sprejeta pred nekaj dnevi zaradi resnosti mednarodnega položaja. Varnostni ukrepi prihajajo avtomatično in je povsem prirodno, da se mora Francija za vsak primer dobro pripraviti. Francija je mnenja, da se mednarodni položaj ni prav nič spremenil. To stališče je predvčerajšnjim jasno in odločno obrazložil šef francoske vlade.

Diplomatično delovanje Francije v Berlinu ni prineslo nobene spremembe. Izjava Daladiera je ohranila vse svojo vrednost in je še vedno v celoti aktualna. Francoski diplomatični krogi so

skrajno rezervirani glede vsebine razgovorov, ki jih je imel Hitler z veleposlanikom Velike Britanije in Francije, prav tako pa ne izdajajo ničesar o izjavah, ki jih je na teh sestankih dal Hitler.

Politični krogi Francije in Anglije smatrajo Hitlerjeve izjave kot nejasne, ker iz njih ni videti prave namere Nemčije. Izjavi kanclerja Hitlerja niso prinesle nobene svetlobe glede načel francoske vlade. Treba pa je vedeti, če je tretji rajh pripravljen prijeti pogajanja in to svobodna pogajanja brez kakršnega koli pritiska, da se mirnim putem uredi spor. Kakor znano, je Daladier potrdil, da je Francija pripravljena sodelovati pri rešitvi vseh spornih vprašanj v razumnih pogajanjih, da pa je tudi pripravljena upreti se nasilni rešitvi, ki bi ogrozila svobodo in neodvisnost narodov. V tem smislu so bila poslana tudi navodila francoskemu veleposlaniku g. Culundru. Francoski veleposlanik je obvestil šefa nemške vlade glede stališča Francije, ki ga je v ostalem obrazložil že itak predsednik vlade g. Daladier.

V Nemčiji vse na karte

Berlin, 27. avg. AA. DNB. Da bi se zagotovila pravična razdelitev za življenje najpotrebnejših predmetov med prebivalci, je Nemčija uvedla obvezno izdajo posebnih objav, na temelju katerih se lahko vrši nakup blaga po posameznikih. Te objave se izdajajo tudi za milo in premog za domačo porabo. Zaradi tega se smejo ti predmeti prodajati konsumentom samo na temelju oblastnega potrdila, da je dobitnik, ki nabavlja, pooblaščen za nabavo omenjenih potrebščin. Za hrano, milo in premog, ki je potreben za domačo rabo, bodo oblasti izdajale posebne karte z veljavnostjo štirih tednov. Od tega pa so izzeta jajca, kakao in najnujnejše življenjske potrebščine kakor kruh in razne vrste moke. Vsem konsumentom bodo v roku 24 ur dostavljene na dom legitimacije in boni. Za pletenine in obutev pa bodo izdane objave za nabavo samo glasom posebne dovolitve, t. j. če bo dokazana potreba. Naknadno bo oblast sprožila, katere vrste pletenin in obutev sedaj

pod ukrepe te odredbe. Oblasti bodo velikodušno postopale pri ocenjevanju, če se zainteresirane osebe lahko poslužijo omenjenih predmetov. Proučujejo pa se možnosti, da bi se vsi tozadavni ukrepi prihodnje dni ublažili. Po možnosti bo Nemčija skušala tudi zmanjšati produkcijo predmetov, ki jih zadeva ta uredba.

Italijanske ladje ne zapuščajo več italijanskih pristanišč

Rim, 27. avg. AA. DNB. Okrog 389 ameriških državljanov, ki so se hoteli vrniti v italijansko ladjo »Conte di Savoia« nazaj v Ameriko, so se morali izkrcati, ker je italijanska vlada vsem ladjam prepovedala, da zapustijo italijanske luke. Zaradi tega so ameriški državljani odpotovali z vlakom v Pariz. Okrog sto ameriških državljanov pa bo jutri z eno ameriško ladjo prav tako zapustilo Neapel.

Uredba o hrvaški banovini se lahko razširi tudi na druge banovine

Brdo, 26. avg. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji naroda kraljevine Jugoslavije predpisuje kr. namestniki na predlog ministrskega sveta in na podlagi čl. 116 ustave in da bi se s tem zagotovila udeležba Hrvatov v državnem življenju in s tem obvarovali javni interesi, sledečo uredbo o banovini Hrvatski:

Kolikšna je nova banovina

1. Savska in primorska banovina, kakor tudi okr. Dubrovnik, Sid, Ilok, Brčko, Gradačec, Derventa, Travnik in Fojnica se spoje v eno banovino pod imenom banovina Hrvatska. Sedež banovine hrvaške je v Zagrebu.

Kolikšno pravno pristojnost bo imela nova banovina

Čl. 2. a) V pristojnost banovine hrvaške se prenašajo posli kmetijstva, trgovine, industrije, gozdarstva, rudnikov, gradb., socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje, pravosodja, prosvete in notranje uprave. Banovina Hrvatska ostane pristojna za vse posle, ki spadajo po dosedaj veljavnih predpisih v pristojnost banovin.

b) Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti organov državnih oblasti na vsem ozemlju.

c) Prav tako ostanejo v pristojnosti državnih oblasti tudi posli, ki so posebnega pomena za splošne državne interese, kakor so: 1. Skrb za državno varnost, pobijanje protidržavne in rušilne propagande, izvrševanje policijske poročevalske službe in zaščitnega javnega reda in mira. 2. Državljanstvo — za izdajanje državljanstva je pristojna banovina, razen za izdajanje državljanstva v izjemnih primerih in za odvzem državljanstva. 3. Rudarska zakonodaja in država rudarska podjetja pri izdajanju rudarskih koncesij, ki zadevajo narodno obrambo, bo postopala banovina v sporazumu z vojaško upravo. Če ne bi prišlo do sporazuma, odloča ministrski svet. 4. Gradnja in vzdrževanje državnih prometnih sredstev ter ostalih državnih objektov. 5. Verske zadeve. 6. Mednarodno pravni promet s tem, da se pravna pomoč v izvenspornih stvareh vrši neposredno preko sodišč. 7. Zunanja trgovina kakor tudi trgovina med banovinami in ostalimi deli države, edinstvo carinskega in trgovskega področja. 8. Zakonodaja o merah in utežih, o zaščiti industrijske lastnine, o poslih privatnega zavarovanja in o zavarovalnih družbah. 9. Menično pravo, čekovno pravo, trgovinsko pravo, konkurzno pravo, obli-

gacijsko pravo, pomorsko pravo, avtorsko pravo. 10. Predpisovanje kazni za prestopke proti predpisom o predmetih državne lastnine. 11. Postavljanje na zakonski način osnovnih načel prosvetne politike, kakor tudi osnovnih načel o krajevnih samoupravah. 12. Splošna načela delovnega prava in zavarovanja kakor tudi splošna načela vojnega prava. 13. Zaradi zavarovanja narodne obrambe se bo zagotovil vojaški upravi potreben vpliv na poprišču proizvodnje in prometa. 14. Ministrski svet lahko prenese tudi druge posle državnih oblasti in ustanov v pristojnost banovine Hrvatske.

Čl. 3. a) Da bi mogla uspešno izvrševati posle v svoji pristojnosti, se mora banovina hrvaška zagotoviti potrebna finančna samostojnost. Ta obstoji iz samostojnega zbiranja odrejenih dohodkov in porabi izdatkov, ki so predvideni s preračunom banovine.

b) Kateri viri oblike in vrste dohodkov bodo pripadli v pristojnost banovine hrvaške bo določeno s posebno uredbo.

c) Prav tako se bo s posebnimi uredbami rešilo vprašanje pripadnosti in razdelitev državnih skladov, imovine in dolgov.

d) S prenosom poslov iz pristojnosti države v pristojnost banovine se bodo preneeli v pristojnost banovine tudi odgovarjajoči krediti, ki so predvideni v državnem preračunu za leto 1939-40.

e) Za porabo tako prenešenih kreditov pripada banu popolna naredbodajna pravica.

f) V kolikor v državnem preračunu za 1939-40 predvideni krediti ne bi bili zadostni za banovino hrvaško, se bodo odobrili naknadni krediti.

Organizacija oblasti v banovini Hrvatski

Čl. 4. a) Zakonodajna oblast v stvareh iz pristojnosti banovine hrvaške izvršujeta kralj in sabor skupno.

b) Upravno oblast v stvareh iz pristojnosti banovine hrvaške izvršuje kralj preko bana.

c) Sodno oblast v banovini hrvaški izvršuje sodišča. Njihove razsodbe in rešitve se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja in na podlagi zakona.

Čl. 5. Vsak pismeni akt kr. oblasti v stvareh iz pristojnosti banovine hrvaške podpisuje ban in izei odgovornost zanj.

Čl. 6. a) Sabor sestavljajo zastopniki, ki jih narod svobodno voli s splošnim enakim neposrednim in tajnim glasovanjem. Tudi manjšine dobijo zastopnike.

b) Prvi volilni red, ustroj in poslovnik sabora se bo podpisal s kr. uredbo. Volilni red in ustroj sabora se lahko menjata s banovinskim zakonom, poslovniki pa s resolucijo sabora.

c) Narodni poslanci uživajo imunitetno pravico.

Čl. 7. a) Sabor se sklicuje s kr. ukazom in zaseda v Zagrebu.

b) Kralj ima pravico razpustiti sabor, toda ukaz o razpustu mora vsebovati ukaz za nove volitve sabora. Ukaz o razpustu sabora podpisuje ban.

Čl. 8. a) Kralj imenuje in razreši bana z ukazom, ki ga podpisuje novimenuvani ban.

b) Pred prevzemom dolžnosti položi ban prisego na zvestobo kralju in spoštovanju zakonitosti.

Čl. 9. a) Do izdajanja banovinskega zakona o kazenski odgovornosti bana se bodo izvajali predpisi o ministrijski odgovornosti s tem, da bana namesto narodne skupščine obtoži sabor in posebno banovinsko sodišče, ki ga sodijo trije svetniki stola sedmorice oddelka A in trije sodniki upravnega sodišča v Zagrebu pod predsedstvom predsedstva stola sedmorice oddelka A. Imenovane člane in potrebne namenike volita imenovani telesi vsako leto.

b) Za škodo, ki jo povzroči ban državljanom z nezakonitim izvrševanjem službe, odgovarja banovina, banovini pa ban.

Čl. 10. a) Ban odloča končno v vseh vprašanjih svoje pristojnosti in proti njegovim odlokom so dopustna pravna sredstva pod zakonitimi pogoji samo na upravna in redna sodišča.

b) Vse sklepe o službenih odnosih banovinskih uslužbencev izdaja ban. To velja tudi za uslužbenice, ki so v državnem preračunu, pa izvršujejo posle, ki spadajo v pristojnost banovine. Sodniki kasacijskega sodišča, apelacijskih sodišč, upravnega sodišča, računskega sodišča in okrožnih sodišč, kakor tudi uradniki prve, druge in tretje položajne skupine se postavljajo ter napredujejo s kraljevim ukazom.

c) Vsa policijska služba na celotnem področju banovine je podrejena banu.

Čl. 11. a) Administrativne spore v stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske rešuje upravno sodišče v Zagrebu dokončno. Na upravno sodišče v Zagrebu prehajajo v pogledu istih stvari vse tiste pristojnosti državne svete, ki so mu odredene s posebnimi predpisi.

b) Predsednik ministrskega sveta, oziroma od njega pooblaščen organ lahko predloži v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče v Zagrebu, kadar je s aktom bana ali katere druge banovinske oblasti, ki je predmet rešila, končno prekršen državni ali banovinski zakon na škodo splošnih državnih interesov.

Uredba o razširitvi pravic na druge banovine

Belgrad, 28. avgusta. AA. V imenu Nj. Vel. kralja po milosti božji in volji naroda kraljevine Jugoslavije predpisuje kr. namestniki na predlog ministrskega sveta in na podlagi čl. 166 ustave sledečo uredbo o razširitvi predpisov uredbe o Hrvatski banovini na ostale banovine.

Čl. 1. Predpisi uredbe o hrvatski banovini z

c) Računsko kontrolo v vseh stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske izvršuje samostojno in končno veljavno posebno računsko sodišče.

Čl. 12. Ustroj banovinske oblasti, prenova upravnega sodišča in ustroj računske kontrole se bo predpisal s kraljevimi uredbami, ki bodo predložene v zakonjenje saboru, čim se bo sestel.

Kakšno bo ustavno sodišče in nadzorstvo

Čl. 13. a) Za oceno ustavnosti zakonov in sporov glede pristojnosti med državo in banovino hrvaško je pristojno ustavno sodišče.

b) Ustroj in postopek tega sodišča bo predpisan s kraljevo uredbo.

Čl. 14. V tistih zadevah, za katere je država pristojna in sicer samo za izdajanje zakonov, lahko osrednja oblast izda splošna navodila banovini za izvedbo teh zakonov. Zaradi nadzorstva nad izvrševanjem teh zakonov po banovinskih organih more osrednja oblast poslati svoje organe banovinski oblasti in le z njenim pristankom ter njihovim oblastem. Banovinske oblasti so dolžne na zahtevo osrednje oblasti odstraniti nepravilnosti, ki so jih naredile pri izvedbi državnih zakonov. V primeru nesporazuma more država kakor tudi banovina zahtevati odločbo ustavnega sodišča.

Zaključne odredbe

Čl. 15. a) Ministriki svet je pooblaščen, da takoj izda potrebne predpise in vse potrebne ukrepe za izvršitev te uredbe.

b) Tiste odredbe za izvršitev te uredbe, s katerimi se menja in ukinjajo obstoječi zakoni, bodo izdane s kraljevskimi uredbami.

c) V veljavi ostanejo vsi obstoječi predpisi, dokler se po pristojni poti ne izmenjajo.

d) Do dneva sestanka sabora more kralj izdajati uredbe o stvareh pristojnosti banovine hrvaške. Te uredbe se morajo naknadno predložiti saboru v potrditev.

e) Ban je pooblaščen, da z naredbami ukrene vse, kar je potrebno za izvajanje uredb, ki so bile izdane po predhodnih točkah tega člena.

Čl. 16. Ta uredba dobi obvezno moč z dnem, ko je objavljena v Službenih novinah.

Besedilo sporazuma s Hrvati

Belgrad, 26. avg. AA. Smatrajoč da je Jugoslavija najboljši porok neodvisnosti in napredka Srbov, Hrvatov in Slovencev in z namenom, da se čim bolj zanesljivo in popolno obvaruje javne koristi, sta se predsednik kr. vlade Dragiša Cvetković ter predsednik HSS in KDK dr. Vladko Maček lotila reševanja hrvaškega vprašanja ter se po daljših posvetih sporazumela v sledečem:

1. Treba je sestaviti skupno vlado. Ta vlada bo po pristanku merodajnih činilcev in na podlagi čl. 116 ustave izvršila ustanovitvev hrvaške banovine, prenesla od države nanjo odgovarjajočo pristojnost in izdala politične zakone. Vlada bo v soglasju z merodajnimi činilci pripravila vse, kar je potrebno za preureditev državne zajednice.

2. Savska banovina in primorska banovina kakor tudi okraj Dubrovnik, Sid, Ilok, Brčko, Gradačec, Derventa, Travnik in Fojnica se bodo spojili v eno enoto, ki se bo imenovala Hrvatska banovina. Dokončni obseg hrvaške banovine se bo določil o priliki preureditve države. Pri tem se bodo upoštevale gospodarske, socialne, zemljepisne in politične okolnosti. Pri tej priliki se bodo izločili iz gori imenovanih okrajev, ki so pripojeni hrvatski banovini, občine in vasi, ki nimajo hrvaške večine.

3. Z novimi enotami, kakor tudi v državi bo zagotovljena enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor tudi enak postopek glede njihove udeležbe pri izvrševanju javne službe. Prav tako bo zagotovljena enakopravnost sprejetih in priznanih veroizpovedi. Z ustavo se bodo zajamčile enake osnovne državljanske in politične pravice.

4. V pristojnost hrvaške banovine se bodo preneali posli kmetijstva, trgovine in industrije, gozdov in rudnikov, gradb., socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje, pravosodja, prosvete in notranje uprave. Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti organov državne oblasti na vsem državnem ozemlju. Prav tako ostanejo v pristojnosti državne oblasti tudi posli, ki so posebnega pomena za splošne interese države, kakor n. pr. skrb za državno varnost, pobijanje protidržavne in rušilne propagande, izvrševanje policijske poročevalske službe, osiguranje javnega reda in mira. Za izdajanje državljanstva je pristojna banovina razen za izdajanje državljanstva v izjemnih primerih ter za odvzemanje državljanstva. — Rudarska zakonodaja in rudarska podjetja. Pri izdajanju rudarskih koncesij, ki zanimajo tudi narodno obrambo, bo postopala banovina v sporazumu z vojaško upravo. Če ne bi prišlo do sporazuma, odloča ministrski svet. — Gradnja in vzdrževanje državnih prometnih sredstev in ostalih državnih objektov. — Verske zadeve. — Mednarodni pravni promet. S tem, da se pravna pomoč v izvenspornih stvareh vrši direktno preko sodišč; zunanja trgovina kakor tudi trgovina med banovinami in ostalimi deli dr-

žave (edinstvo carinskega in trgovinskega področja); zakonodaja o merah in utežih, o zaščiti industrijske lastnine, o poslih zasebnega zavarovanja in zavarovanja z zavarovalnimi družbami; menično pravo, čekovno pravo, trgovsko pravo, konkurzno pravo, obligacijsko pravo, pomorsko pravo in avtorsko pravo — predpisovanje kazni za prestopke proti predpisom o predmetih državne lastnine — postavljanje na zakonski način osnovnih načel prosvetne politike, kakor tudi osnovnih načel o krajevnih samoupravah — splošna načela meničnega prava in zavarovanja kakor tudi splošna načela vojaškega prava. Zaradi zagotovitve narodne obrambe se bo za jamčil vojaški upravi potreben vpliv na poprišču proizvodnje in prometa. Vlada se bo

lotila prenosa pristojnosti z države na hrvaško banovino takoj po ustanovitvi te banovine. Da bi mogla uspešno izvrševati posle v svoji pristojnosti, se mora hrvaški banovini zagotoviti potrebna finančna samostojnost. Končne kompetence hrvaške banovine se bodo določile o priliki preureditve države.

5. Zakonodajna oblast v stvareh iz pristojnosti Hrvatske banovine izvršujeta kralj in sabor skupno. Sabor sestavljajo zastopniki, ki ga ljudstvo voli s splošnim enakim neposrednim in tajnim glasovanjem s predstavništvom manjšin. Upravno oblast v stvareh iz pristojnosti Hrvatske banovine izvršuje kralj preko bana. Bana Hrvatske banovine imenuje in razrešuje kralj. Ban je odgovoren kralju in saboru. Vsak pismeni akt kraljev-

ske oblasti v poslih Hrvatske banovine podpisuje ban in nosi zanj odgovornost. Sodno oblast v Hrvatski banovini izvršujejo sodišča. Njihove razsodbe in rešitve se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja na podlagi zakona. Državi se zagotavlja nadzorstvo nad izvršitvijo ustave in državnih zakonov od strani banovinskih oblasti. Za rešitev sporov glede pristojnosti države in banovine in za ohranitev ustavnosti zakonov se bo ustanovilo ustavno sodišče.

6. Obseg pristojnosti in položaj Hrvatske banovine bo zajamčen s posebno ustavno odredbo, ki se ne bo mogla spremeniti brez pristanka te banovine.

7. Vlada bo izdala nove predpise o tisku, o združenjih, zborovanjih in dogovorih, o volitvah narodnih poslancev, kakor tudi o drugih stvareh, v kolikor je to potrebno za izvedbo narodnega sporazuma.

Dragiša Cvetković, s. r.
dr. Vladko Maček, s. r.

Predsednik nove vlade je Dragiša Cvetković

Kraljevo namestništvo je imenovalo:

za predsednika vlade Dragiša Cvetkovića, predsednika vlade n. r.;
za podpredsednika ministrskega sveta dr. Vladko Mačka, odvjetnika v Z;
za pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića, ministra v p.;
za ministra prosvete Božidarja Maksimovića, ministra v p.;
za ministra za gradbe dr. Miha Kreka, ministra n. r.;
za ministra za gozdove in rudnike dr. Džaferja Kulenovića, ministra n. r.;
za ministra za ljudsko telesno vzgojo Jevrema Tomića, ministra n. r.;
za prometnega ministra inž. Nikolo Beslića, ministra n. r.;
za ministra za zunanje zadeve dr. Aleksandra Cincar-Markovića, min. n. r.;
za ministra vojske in mornarice Milana Nedića, armadnega generala;
za ministra za pošto, telegraf in telefon dr. Jos. Torbarja, odvjetnika v Zagrebu;
za finančnega ministra dr. Juraja Šuteja, odvjetnika v Sarajevu;
za ministra brez portfelja dr. Barišo Smoljana, odvjetnika v Zagrebu;
za ministra za trgovino in industrijo dr. Ivana Andresa, odvjetnika iz Zagreba;
za min. soc. pol. in nar. zdravja dr. Srdjana Budisavljevića, odv. iz Zagreba;
za kmetijskega ministra dr. Branka Čubrilovića;
za ministra brez portfelja dr. Mihajla Konstantinovića, univ. prof., Belgrad;
za ministra za notranje zadeve Stanoje Mihaldžića, pomočnika bana;

Narodni tabor v Slovenskih Konjicah

Slov. Konjice, 27. avgusta.

Dopolodne je bil v Konjicah narodni tabor, na katerega so prišli udeleženci iz Konjic in bližnje okolice, iz Maribora, Cella in Savinjske doline. Dopolodne ob 9 se je pred kolodvorom začelo zbiranje udeležencev za sprejeto, medtem pa so se pred občinskim domom zbrali naslednji odličniki, gradbeni minister dr. Miha Krek, dosedanj senator dr. Schaubach, dosedanj poslanec Mihelčič, dr. Ogrizek, Franc Zebot, Theuerschuh, Steblovnik, Kranje, Koban, dr. Sevsček, Gajšek in prof. Bitene, mariborski župan dr. Juvan, celjski župan dr. Voršič, konjiški glavar Bardek, pljuški glavar Vidie, mariborski glavar dr. Šiška, poleg njih pa se je zbrala številna dekanijska duhovščina z arhidjakonom Fr. Tovornikom na čelu.

Ob pol 10 je sprejeto, v katerem so bili konjeniki, kolezarji, fantje in dekleta v narodnih nošah in številni drugi v civilu, krenil mimo občinskega doma, kjer so navdušeno pozdravljali odličnike, na trg pred farno cerkvijo.

Udeleženci sprejeto in ostalo občinstvo je dajalo duška svojemu zadovoljstvu, da so se Ju-

goslovani povezali med seboj v slogi, in neprenehoma in navdušeno vzklikali kralju Petru II. knezu namestniku Pavlu, svojemu voditelju dr. Korošcu, predsedniku vlade Dragišu Cvetkoviću, novemu sporazumu, naši hrabri vojski in naši domovini Jugoslaviji.

Po končanem cerkvenem opraviu je dosedanj poslanec konjiškega okraja dr. Maksim Sevsček začel zborovanje. Najprej je predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu. Brzojavki sta bili z navdušenjem sprejeti. Pozdravne brzojavke pa so bile poslano še predsedniku vlade Cvetkoviću, našemu voditelju dr. Korošcu in banu dr. Natlačenju.

Po pozdravih, ki jih je naslovil na zbrane odličnike in vse ostale udeležence predsednik zborovanja dr. Sevsček, je spregovoril gradbeni minister dr. Miha Krek. Govor prinašamo na drugem mestu.

Za ministrom Krekom sta govorila še dosedanj poslanec g. Marko Kranje o delovanju slovenskega dela JRZ, o vladi, banovini in raznih

Senat in skupščina razpuščena

Brdo, 26. avg. AA. Z ukazom kraljevih namestnikov in na predlog predsednika vlade in notranjega ministra prenehajo veljati mandati vseh sedanjih senatorjev, ki so imenovani od kralja ali pa voljeni. Volitve senatorjev se bodo izvršile po predpisih zakona o volitvi senatorjev. — S kr. ukazom se bo določil dan sklicanja senata.

V imenu Nj. Vel. Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kr. namestniki na predlog notranjega ministra in po zaslišanju ministrskega sveta ter na podlagi čl. 32 in 116 ustave sklenili in odredjajo:

Narodna skupščina, izvoljena na dan 11. decembra 1938, se razpusti.

S kraljevim ukazom se bo naknadno določilo, kdaj se bodo vršile volitve narodnih poslancev v vsej kraljevini za novo štiriletno skupščinsko dobo.

Z istim odlokom se bo določil tudi dan sklicanja novoizvoljene narodne skupščine.

Notranji minister naj izvrši ta ukaz.

Notranji minister: Stanoje Mihaldžić, l. r.

Preds. min. sveta: Dragiša Cvetković, l. r.

Brdo, 26. avgusta. AA. S kraljevim ukazom je bil na predlog ministr. predsednika imenovan za bana banovine hrvaške dr. Ivan Šubičić.

drugi važni vprašanji, ter dosedanj senator dr. Schaubach, ki je govoril o narodni vzgoji, katera nam je potrebna zaradi nalog, ki nam jih bodo prinesli bodoči časi.

Potem je predsednik zborovanja dr. Sevsček ehod zaključil, udeleženci pa so skupno zapeli navdušeno »Hej Slovenci«

Odnosaji med Ameriko in Japonsko se zboljšujejo

Washington, 27. avgusta. AA. Havas: Tukajšnji diplomatski krogi trdijo, da je prišlo do znatnega zboljšanja trgovinskih in političnih odnosov med Ameriko in Japonsko. Isti krogi trdijo, da je zaradi nenadne spremembe nemškega stališča postal položaj na Daljnem vzhodu zelo težak za Jap-

ponsko, zaradi česar je Japonska prisiljena pristopiti k preusmeritvi svoje zunanje politike. Japonska bo nadaljevala svojo dosedanje politiko na Kitajskem, skušala pa bo priti do sporazuma z devetimi veleilami, ki so podpisale pakt devetih veleil.

Osebni promet med Jugoslavijo in Nemčijo ukinjen

Jesenice, 27. avg. o. Nemško prometno ministrstvo je obvestilo naše železniške oblasti, da zaradi napetega svetovnega položaja ukinja ves mednarodni osebni železniški promet med Nemčijo in našo državo. Izostali bodo tako vsi brzo-
vlakovi in potniški vlaki, vozila pa bosta le dva osebna vlaka, in sicer na razdaljo od Beljaka do

Jesenice in obratno. Prvi dopoldanski vlak bo prišel v Jesenice ob 9.14, odpeljal pa bo ob 11.20. Drugi vlak bo prišel v Jesenice ob 18.14, odpeljal pa bo ob 18.40. Potniki, ki bodo potovali s tema dvema vlakoma, bodo morali v Beljaku počakati na primerno zvezo. Promet med Mariborom in Nemčijo pa je popolnoma prekinjen.

Kanada se bo borila ob strani Anglije

Ottawa, 27. avgusta. AA. Havas: Po vsej državi nadaljujejo za varnostni ukrepi. Minister za narodno obrambo je dal navodila za okrepitev obmejnih čet. Prav tako so storjeni ukrepi, da se prepreči vsaka sabotaža pri delu v notranjosti države. Splošno vlada vtis, da se je Kanada izjavila, da bo za primer vojne na strani Velike Britanije.

Seja japonske vlade bo danes

Tokio, 27. avg. AA. DNB: Ves japonski tisk sporoča na prvih straneh, da bo jutri važna seja japonske vlade, na kateri bodo sprejeti sklepi o važnih spremembah v notranji politiki Japonske. Takoj po seji ministrskega sveta bo ministrski predsednik poročal mikadu o odločitvah vlade.

Tokio, 27. avg. AA. DNB: V zvezi s sejo japonske vlade podpirajo tisk, da so imeli včeraj konferenco vojni minister Itagaki, inšpektor za narodno vzgojo Nisijohisin ter minister za narodno obrambo Itagaki je na tej konferenci obravnaval stališče, kakaj Japonska zapuščala dosega-
njo politiko napram evropskim veleilam. Prav tako je Itagaki obvestil kneza Kanina in Nisijohisina o razlogih, ki so ga spravili do tega, da spreminja japonsko politiko napram evropskim državam. Lisi poudarjajo, da je bil na tem sestanku dosežen popoln sporazum med omenjenimi državniki.

Mariborski drobiž

Novo aretacijo Roganove tolpe. Z aretacijo 41-letnega čevljarja Ivana Jazbinskega prihajajo na dan vedno novi zločini Roganove tolpe. Marljivi studenski orožniki pod vodstvom svojega poveljnika g. narednika Zagorja, so se podali z aretiranim Jazbinskim v Celje, kjer so odkrili shajališče Rogana in njegovih pajdašev. Jazbinske je namreč izdal skrivališče, ki sta ga imela Alojzij Rogan in Milan Peša pri 52-letni Amaliji Ratej v Celju, Nova vas 2, katere mož je pobegnil v Nemčijo. Ratejeva sama pa je že okoli desetkrat predkaznovana zaradi raznih deliktov. K tej ženi sta nosila Rogan in Peša razne stvari, ki sta jih plenila na svojih pohodih. Ratejeva pa je vse te predmete razprodajala naprej in dobila od njih lepe nagrade. Pravcate gostije so prirejali na njenem stanovanju. Tako je Rogan izvrševal v Školji vasi blizu Vojnika malo pred Veliko nočjo večjo tatvino ter dal Ratejevi nekaj stotakov in neke preproge. Po Veliki noči je izvršil drugo večjo tatvino v okolici Celja ter prinesel svinjskega mesa, šunke, klobas in še raznih drugih jestevin. Rogan je pri tej priliki plačal nekaj litrov vina ter so imeli na stanovanju Ratejeve takrat pravcato gostijo. Jedlo in pilo se je do nezvesti. Ratejeva pravi, da je Rogan okoli Velike noči proti večeru prišel k njej v novi plavi obleki ter ji je takrat dal svojo staro obleko in povrh še 100 din poklonil. Ugotovilo se je, da je obleka, ki jo je imel na sebi, ukradena pri posestnici Pajman v Školji vasi. Od tistega časa Rogana ni bilo več pri njej, pač pa je Peša 23. junija še nekajkrat bil pri njej, kjer je hotel imeti nekatere stvari in 2000 din, ki jih je imel tam shranjen. Ratejeva mu je takrat povedala, da je imela bišno preiskavo in da so ji zaplenili ves denar in vse predmete, ki sta jih imela ta dva pajdaša pri njej shranjene. Pri Ratejevi so orožniki sedaj zaplenili 17000 din gotovine ter sumijo, da izvirajo od prodanih predmetov, ki sta jih prinašala k njej Rogan in Peša. Tudi so zaplenili dve preprogi. Ratejevo so aretirali ter z zaplenjenim denarjem in predmeti izročili sodišču v Celju.

15 mesecev stari otrok preprečil požarno katastrofo. Hišni posestnik Ivan Majer iz Meteljkove ulice 19 je prišel ob treh zjutraj na policijsko stražnico ter prijavil, da je bil v njegovi hiši požar. Policia se je takoj napotila tja ter ugotovila, da je 30letni ključavničarski pomočnik Aleksander Šoster prišel okrog polnoči s svojo ženo domov. Z ženo da se je nekaj prerokal ter odšel v spalnico, dočim je ona odšla od hiše. Ker je bil nekoliko vinen, se je vlegel k počitku in pri tem kadil cigarete. V isti spalnici pa je tudi spal Šosterjev 15 mesecev stari sin Vladislav. Okrog pol dveh pa je slišal, da ga kliče otrok. Ko se je zbudil, je opazil, da gori posteljina. Takoj nato je odprl vrata in odnesel otroka iz sobe ter s pomočjo sosedov pogasil ogenj, ki se je razširil tudi že na tla, ki so bila že močno ogorela. Zaradi dušenja od dima je bil otrok že nezavesten ter so ga morali odnesti v bolnišnico, vendar je bil izven nevarnosti. Požar bi lahko postal katastrofal za vso hišo, če bi otrok z jokanjem ne prebudil Šosterja in tako preprečil s tem večjo požarno katastrofo.

Usoden karambol gluhomemega kolesarja. Na vogalu Vetrinjske in Kneza Kocelja ulice ter Glavnega trga je prišlo do usodnega karambola med enovprežnim mesarskim vozom mesarja Weitzla, ki ga je vodil njegov pomočnik Ivan Cestar, ter gluhomemim slikarjem Francem Punčuhom iz Dobrave. Oje voza je vozil v kolesarja, ki je padel na cesto, dočim je zadela vleklo še kakih 50 metrov Punčuhovo kolo s seboj. Punčuh je pri tem zadobil poškodbe na glavi, tako da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico. Tudi kolo je hudo poškodovano. Kdo je zakrivil nesrečo, bo ugotovila nadaljnja preiskava.

Danes pride dr. Maček v Belgrad

Bled, 27. avgusta. AA. Potem ko so člani nove vlade Dragiša Cvetkovića prisegli, se je podpredsednik vlade g. dr. Vlado Maček vrnil s avtomobilom v Zagreb. Snoči je s postaje Lesce-Bled s posebnim vlakom proti Zagrebu odpotoval predsednik kr. vlade Dragiša Cvetkovića z ministri. Na zagrebški železniški postaji so priredili predsedniku ministrskega sveta g. Cvetkoviću in članom vlade priručnik sprejem. S predsednikom vlade in ministri Božo Maksimovič, Milanom Nedelcem, inž. Nikolom Beslicem, Džafer Kulenovićem, Jevremom Tomičem, dr. Brankom Cubrilovićem in dr. Mihajlom Konstantinovičem, ki so nadaljevali pot proti Belgradu, so se pozdravili ministri Srdjan Budisavljević, dr. Josip Torbar, dr. Ivan Andres, dr. Bariša Smoljan, dr. Sutej in Stanoje Mihailović, ki so ostali v Zagrebu in bodo jutri odpotovali s podpredsednikom kr. vlade dr. Mačkom v Belgrad.

Drobne

Newyork, 27. avgusta. AA. Washingtonski dopisnik »Newyork Times« trdi, da bodo Zedinjene države v primeru vojne podpirale Veliko Britanijo in Francijo in jima dobavljali vojni material.

Stockholm, 27. avgusta. o. Švedska vlada je danes sklenila vpoklicati dva letnika rezervistov, da bodo šli stražiti na mejo.

Avstralija: Jugoslavija 2:1

Boston, 27. avg. b. V noči od sobote na nedeljo je bila teniška tekma med Jugoslavijo in Avstralijo. Bromwich in Quist sta nastopila nasproti Punčecu in Mititu ter ju premagala v treh setih 6:2, 6:3, 6:3. Avstralija vodi 2:1. Nocoj se nadaljuje tekma Punčec - Quist in Mitit - Bromwich. Jugoslovani sta dvojice zaigrala z izrednim elanom ter sta Avstralcem nudila mnogo večji odpor kakor bi utegnili biti razvidno iz rezultata. Avstralcu pa sta bila uigrana naravnost sijajno.

Češka: Jugoslavija 7:3

Pričetek prvenstvene nogometne sezone v Mariboru

Na igrišču SK Rapida je bila danes popoldne odigrana prvenstvena jesenska nogometna tekma med SK Rapidom in SK Muro iz Murske Sobotice. Rapid si je zasluženo priboril pred kakimi sto gledalci zmago z 1:0 (0:0). Obe moštvi sta nudili precej nezanimivo igro, reči pa moramo, da je bila tekma še precej ostra in je sodnikova zasluga, da se ni končala s spopadom. Pri obeh moštvih sta bila najboljša vratarja, najslabše pa sta se izkazali napadalni vrsti. Tekmo je sodil g. Mrdjen iz Ljubljane.

V predtekmi je Rapidova mladina v prvenstvenem tekmovalstvu zmagala nad mladino Slavije z izidom 4:2.

Jugovci premagali Madžare

Dubrovnik, 27. avg.

Snoči so bile plavalne tekme med UTE iz Budimpešte in domačim Jugom. Domači plavalci so premagali madžarske reprezentante v plavanju in v waterpoolu.

Na 100 m prosto je zmagal Lovro Štakula (J) 1:01,6; 2. Zoljny 1:02,4; 3. Ivo Štakula 1:02,5; 4. Koresy 1:02,6.

100 m hrbtno: 1. Ciganović (J) 1:11,3 (boljši od jugoslovanskega rekorda); 2. madžarski prvak Galambos 1:13,4; 3. Marčič 1:14,4; 4. Nagy 1:19,8. 400 m prosto: Pričakovati je bilo, da bo imel Slovenec Ciril Žižek precej opravka z madžarskimi plavalci, vendar pa se to pričakovanje ni uresničilo. 1. Žižek 4:49,2; 2. Koresy 5:21,1; 3. Baica (Jug) 5:22,6; 4. Galambos 5:31,2.

Svetovno prvenstvo kolesarjev

Kolesarsko svetovno prvenstvo se letos vrši od 27. avgusta do 3. septembra v Italiji, in sicer se izvajajo dirkališčne točke, t. j. hitrostne kilometrske dirke, dirke vztrajnosti za motornim vodstvom, sprinti itd. na dirkališču v Milanu, medtem ko bo cestno svetovno prvenstvo v okolici Varese. Proga tega cestnega svetovnega prvenstva, ki bo v soboto, 2. septembra, je krožna, in se bo vozila štirikrat po 37 km, kar znaša v celoti 148 kilometrov in vsebuje tudi nekaj prav hudih vzponov. Naša država bo v letošnjem kolesarskem prvenstvu zastopana kakor po navadi le na cestnih dirkah, ker za dirkališčne točke naši dirkači ne pridejo v poštev. Ker so pa v cestnih dirkah dobro podkovani, je upati, da bodo častno zastopali naše barve, saj jih bodo branili, kakor znano, najboljši od najboljših, t. j. Grzac, Prosinek in Pokupec. Namenjen je bil od Slovencev sicer tudi Poljančan Peternež, a zdi se, da zaradi finančnih neprilik ne bo mogel nastopiti.

Šah v Zagrebu

Zagreb, 27. avg. b. Stanje šahovskega amaterskega turnirja po 5. kolu: Gligorić, 4. Rajković 3 in pol, Šorli 3, Gabrovšek, Rabar, Šubarić 2, Jerman 1 in pol, Šiška pol.

»Primorje« - klubski državni prvak v atletiki

Za današnje nadaljevanje klubskega dvoboja med zagrebško Concordijo in ljubljanskim ASK Primorjem je med našim športnim občinstvom napolneno na malo večje zanimanje kakor sicer za domače atletske prireditve. To pa je tudi povsem razumljivo, kajti včeraj in danes sta se na ljubljanskem Stadionu srečala dva kluba, ki se že dolgo let kot kluba borita za prvo mesto v državi. Ljubljanski ASK Primorje si že dolgo let po pravici lasti ta naslov, zagrebška Concordija pa je lani in tudi letos trdila, da je ona boljša. Obetal se je torej že v naprej prav lep in zanimiv boj za točke med obema kluboma v vsaki posamezni disciplini. Zal se je danes tekmovalce zavleklo ne toliko zaradi premajhnega števila sodnikov, ampak zopet zaradi športne politike, ki so jo skušali uganjati zagrebčani. Stvar je bila takale: sodniki so pozvali tekmovalce k metu kopja, tedaj pa so zagrebški funkcionarji začeli oklevati, ogledovati si kopje in trdit, da to kopje ni dovolj težko, da naj se izmeri, da ga je treba pretehtati in da je treba počakati. Jedro tega zavlačevanja pa je bilo v tem, da Zagrebčani niso imeli še svojega najboljšega tekmovalca Markušiča, ki je prišel šele s popoldanskim brzovlakom v Ljubljano. Manever jim je uspel in so met kopja zavlekli za toliko časa, da je Markušič mogel tekmovali. Toda Zagrebčanom ni pomagal niti ta manevar. Dvoboj s Primorjem so izgubili prepričevalno. ASK Primorje si je danes spet znova priborilo klubsko državno atletsko prvenstvo.

Skok v daljavo: 1. Dremil (Concordia) 637, 2. Kosec (Primorje) 634, 3. Martini (Pr) 622, 4. Egri (C) 585, 5. Požar (Pr) 584, 6. Bergman (C) 577 cm. Primorje 1765 točk, Concordia 1671.

Tek na 110 m preko zaprek: 1. Jurkovič (C) 18,4, 2. Martini (Pr) 19,4, 3. Dremil (C) 19,7, 4. Bergman (C) 20, 5. Skušek (Pr) 20,1, 6. Polak (Pr) 20,2. — Primorje 1180 točk, Concordia 1304 točke.

Tek na 200 m: 1. Skušek (Pr) 23,6, 2. Dremil (C) 24,1, 3. Gaberšek (Pr) 24,4, 4. Poljšak (Pr) 24,7, 5. Hegol (C) 24,7, 6. Kločkov (C) 25,4. — Primorje 1880 točk, Concordia 1780.

Prvo kolo slovensko-hrvatske nogometne lige

Zagreb, 27. avgusta.

Danes se je pričelo v Zagrebu prvenstveno nogometno tekmovalstvo Slovensko-hrvatske nogometne lige. Dvojnemu sporedu na igrišču Gradjanskega je prisostovalo nad 8000 gledalcev. Vsi so prišli danes na svoj račun, tako po številu golov kakor tudi po obeh zanimivih igrah. SHL je z današnjim svojim krstom pokazala, da bo mogla živeti in da zato, ker je v njej precej novih klubov, ne bo nič izgubila na zanimivosti. Vsi klubi so dobro pripravljeni in imajo igralce velikih sposobnosti.

Ljubljana — Gradjanski 0:5 (0:1)

Po odigrani prvi tekmi sta prišli na igrišče še drugi dve moštvi, namreč Gradjanski in Ljubljana. Vsa štiri moštva je nato pozdravil predsednik Hrvatske športne zveze dr. Kraljević. Zaželel jim je dobrodošlico na hrvatskih tleh, posebno pa še Slovence, ki jih je pozdravil takole: »Slovenec so vedno z zdravim merilom merili vse. Bili so vedno s tistimi, ki so imeli prav.«

Nato je bila odigrana tekma med Ljubljano in Gradjanskim. Ljubljana je nastopila v svoji najboljši postavi, le na levem krilu je nastopil namesto stavka-jočega Erberja junior Smole, ki je svoj krst v ligi nem tekmovalju prav dobro prestal. Ljubljana je vse do druge polovice drugega polčasa pokazala enakovredno igro nasproti Gradjanskemu. Njen najboljši del je še vedno kriletska vrsta s Pupom. Dober je bil dotlej tudi vratar Lindtner, ki je ubranil mnogo nevarnih strelcev, katere se gledalci že videli v mreži. Obramba: Cegar in Bertonec sta se tudi dotlej dobro sporazumevala. Nekoliko slabši je bil napad, ki ni mogel najti prave zveze s krilci. Posebno Grntal je preveč gospodko čakal na morebitne žoge. V drugi polovici drugega polčasa, ko je padel nesrečni drugi gol za Gradjanskega, pa je Ljubljana popolnoma odpovedala. Predvsem velja to za obrambo. Oba branilca, ki sta zakrivila prvi gol in več ali manj tudi naslednje, se nista več razumela. To je vratarja Lindtnerja tudi čisto znehalo in ni imel več pregleda nad igro. Nekoliko se je v tej zadnji četrtini današnje tekme po-

Tek na 1500 m: 1. Goršek (Pr) 4:10, 2. Kotnik (C) 4:12,6, 3. Srakar (C) 4:19, 4. Kien (Pr) 4:20,2, 5. Hlebec (Pr) 4:39,6, 6. Kovačević (C) 4:51. — Primorje 2062 točk, Concordia 1968.

Met diska: 1. Kovačević (C) 41,07 m, 2. dr. Manojlovič (C) 40,96, 3. Narančič (C) 38,79, 4. Kosec 36,37, 5. Kajfež 34,35, 6. Korček (vsi trije Primorje) 32,25. — Primorje 1696 točk, Concordia pa 2159.

Tek na 10.000 m: 1. Krajcar (C) 35:32, 2. Pere (Pr) 35:53, 3. Vidaf (C) 37:07, 4. Tavčar (Pr) 38:37, 5. Bezaj 40:47. Zagrebčan Gales, ki je prispel na cilj kot drugi, je bil diskvalificiran. — Primorje 1453 točk, Concordia 1229.

Tek na 400 m: 1. Gaberšek (Pr) 52,6, 2. Poljšak (Pr) 53,3, 3. Urbančič (Pr) 54,5, 4. Junek (C) 55,8, 5. Marečič (C) 59,7, 6. Markušič (C) 62,6. — Primorje 2053 točk, Concordia 1416 točk.

V tej panogi si je priborilo Primorje toliko prednosti, da je bilo že računati e sigurno zmago Ljubljancev.

V metu kopja so bili izredno slabi rezultati. Razlog bo najbrž iskati v naglici, kajti Zagrebčanom se je mudilo priti na večerni brz vlak. Prvi je bil Markušič (C) 48,54 m, 2. Kovačević (C) 48 m, 3. dr. Miloš (Pr) 44,4 m, 4. inž. Marek (Pr) 41,36, 5. Kajfež (Pr) 40,47 m, 6. Martini (Pr). — Primorje 1228 točk, Concordia 1600 točk.

Stafeta 4 krat 100 m: 1. Primorje 46,6, 2. Concordia 46,8. V tej panogi je šele zadnji tekač Primorjanske stafete priboril svojemu klubu zmago. Tekel je odlično. — Primorje 686 točk, Concordia 602 točk.

Skok s palico: 1. Gašperšič (Pr) 310 cm, 2. Kosec (Pr) 3 m, 3. Jurkovič (C) 290 cm, 4. Polak (Pr) 290 cm, 5. Bergman (C) 280 cm, 6. Dolenc (C) 260 cm. — Primorje 1505 točk, Concordia 1261. Ta disciplina se je končala že v popolnem mraku, tako da tekmovalci niso niti bate več videli.

Končno stanje točk, ki so jih dosegli po trije najboljši zagrebški in ljubljanski atleti vsak za svoj klub, je: Primorje 81.260, Concordia pa 29.821 točk.

pravil Grntal, ki je nekajkrat šel celo nazaj po žogo.

Gradjanski je nastopil v trenutno svoji najboljši postavi. Zelo je okrepil moštvo Matekalo iz sarajevske Slavije. To je zelo hiter in nevaren igralec, odlikuje ga pa tudi silni strelci. Najboljša je bila pa kriletska vrsta, kjer se odlikujeta oba reprezentativca Jazbinske in Kokotovića po natančni igri in dobrem startu. V obrambi je Hügl prekašal svojega soigralca, mladega Dalmatince Suprina. Glaser med vrati ni imel mnogo opravka. V napadu je bil najboljši Lešnik, ki je tudi zabil skoraj vse gole. Pri tem mu je mnogo pomagala sreča. Tekmo je —di d. Macoratti zelo nepristransko.

Slavija (Osijek) — Concordia 2:2 (2:1)

Kot prva tekma je bila odigrana danes tekma med SK Slavijo iz Osijeka in Concordia. Danes je Slavija presenetila. V prvem polčasu je sicer Concordia podala za oko lepšo igro, vendar so se njeni igralci tako izčrpali, da v drugem polčasu niso zmogli močnega pritiska Slavijašev. Tako se je Slaviji posrečilo pred konec igre izenačiti. — V prvem polčasu je prvi gol zabil Zemljič (Slovenec) za Concordio. Tako je prvi gol v Hrvatsko-slovenski ligi zabil slovenski igralec. Igra je bila odigrana zelo ostro. Tega je kriv sodnik Čamerin iz Ljubljane, ki je tu pa tam dopustil tudi preveč ostro igro. Vendar je tekma potekla do konca brez hušjih pripetljajev.

Ustale tekme

Sarajevo, 27. avg. b. Sašk - Varaždinska Slavija 1:0 v prvem polčasu, drugi polčas ni bil odigran, ker se je vili tako silna ploha, da je bilo poplavljenno vse igrišče in da teren za regularno igro ni bil več primeren.

Split, 27. avg. b. Prva tekma hrvaško-slov. lige: Hašk : Split je končala z zmago Haška 4:1 (2:0).

Osijek, 27. avg. Concordia : Slavija (Osijek) 2:1. To je prva tekma hrvaško-slovenske lige.

Začetek prvenstvene nogometne sezone v I. razredu

Ljubljana, 27. avg.

Mars — Reka 4:1

Prav lepega dojma Rečani v poslovljni tekmi niso zapustili. Saj pa tudi ni čudno: moštvo čez potnišnice ni nič prida igralo in se tudi pred tekmo ni bogve kako pripravljalo. V današnji tekmi je zadovoljila prav za prav le reška obramba. V halfliniji je držal za silo še Krečič, nekaj se je Drobeža otepal Jože, visoki »srednji pomočnik« silic, Kokoli, pa je skoraj po principu v lepi logični »posledici« bojeval »boj brez uza zmage«. V napadu je edini ustrezal kakor podlasica gibčni in za nasprotno obrambo sitni Primožič. Aljančič je bil v polju zaradi svojega hokejskega »rusha« in trdnosti prav uspešen, pred golom pa je ta »slog« docela odpovedal. Škoda, da se ga je ta brez dvoma nadarjeni napadalec trdovratno držal tudi še potem, ko je zapazil, da v šestnajstercu z njim ne more proti solidnim Maršovima branilcema ničesar opraviti. Mars se je spet potrudil za žilavo, borbeno, tehnično dobro podkovano in lepo uigrano moštvo. Prav dobra obramba z odličnim vratarjem Zavrlom, zanesljivo halflinija, ki nasprotnika ni prav nič pardonirala, ampak startal brez pomisleka in energično, ter napad, ki je znal z urnimi prenosi ter pasovi naglo ograziti nasprotna vrata — vse to je Marsu pomagalo do zaslužene, čeprav morda nekoliko previsoke izražene zmage (nekajkrat je namreč v tej tekmi pred Maršovimi vrati že temeljito »skripalo«).

Tekma sama je pokazala nogomet kakor se spodobi za začetek sezone: živ, energičen, pa nekam sunkovit, nezbran, v akcijah bolj na slučaj ubran kakor sistematičen in računat. Za Mars je zabil dva gola Zigon (enega iz enajsterca), enega Doberlet (Rečani so mu za »glavico« — čeprav ga dobro poznajo, pustili cel »koridor«), enega pa Drobež. Častni gol za Reko je zabil Thuma. Sodil je prav dobro in dovolj odločno sodnik g. Mehle.

Disk — Jadran 3:3

Domačlani so v Trnovem napravili kar majhno senzacijo. Minuto pred koncem namreč so še vodili s 3:2! Enajsterec je Jadranu pomagal do točke. Jadran je v prvem polčasu začel silovito. Disk pa

se je kmalu znašel ter zaigral z velikim, vse hvale vrednim elanom. Gostje imajo dobre moči v desnem krilu, v levi zvezi in v odličnem vratarju Pavlinu.

Prav dobro, trdno in objektivno je to srečanje vodil sodnik g. Ehrlich.

Državno kajakaško prvenstvo

Na progi Zagorje—Hrastnik se je danes dopoldne ob najlepšem vremenu vršilo IV. državno kajakaško prvenstvo v divjih vodah. V celoti je tekmovalo 12 čolnov, in sicer tekmovalci člani klubov ljubljanskega kajak kluba in obeh zagrebških kajak klubov Zagreba in Maratona.

Start za tekme je bil danes dopoldne ob 11 v Zagorju. Proga je bila dolga okoli 12 km, tok vode pa znaša 7 km na uro. Najnevarnejši brzici na progi sta bili Prusnik in Hrastnik, vmes pa je bilo še več manjših brzic in vrtnecov.

Rezultati tekem so bili: Enojke: 1. Malakovski Rudi (Kajak Ljubljana) 39:32; 2. Drovnik Branko (Kajak Ljubljana) 39:34; 3. Miki Rudi (Kajak Ljubljana) 40:34; 4. Gluhak Edo (Maraton Zagreb) 42:06; 5. Sabljčič I. (Kajak Zagreb).

Dvojke: 1. Vincenc-Lukšič (Maraton Zagreb) 38:45. Ostali so bili diskvalificirani.

Turne enojke: 1. Blan R. (Kajak Zagreb) 42:49; 2. Blan J. (Kajak Zagreb) 43:13; 3. Donoval S. (Maraton Zagreb) 43:48.

Po končanih tekмах je bila v Hrastniku razglasitev rezultatov.

Plavalne tekme na Mariborskem Jtoku

Na Mariborskem otoku so bile danes propagandne plavalne tekme, ki jih je priredil SK Maraton ob sodelovanju Kamničanov, članov SK Planine in Mariborskega plavalnega kluba. Posebno plavalci iz Kamnika in od Planine iz Ljubljane so bili precej številno zastopani. Tekmovali so na m. 100 m prosto, 100 m prsno; juniorji na 50 metrov prosto in 50 m prsno ter v dveh stafetah 3x50 m prosto in 3x50 m mešano. Nastopil je tudi državni prvak Cerer. Udeležba je bila precej lepa.